

Odkaz Křišťálové noci: Zlo bývá pácháno ve jménu dobra a svaté myšlenky

10. 11. 2013 14:04

Tolik významných politiků, zástupců židovských obcí, velvyslanectví a dalších institucí na jednom místě, kolik jich přijelo na pietní akt k 75. výročí Křišťálové noci, Liberec léta nezažil. Odkaz vypálení desítek židovských synagog nacisty v Německu a českém pohraničí, které tehdy spustilo pogrom židovských obyvatel a vyvrcholilo holocaustem, si v pátek 8. listopadu připomněli účastníci setkání dokonce postupně na několika místech města.

První část piety se odehrála v Památníku obětem šoa v Ruprechticích. Akce potom pokračovala

v obřadní síni historické radnice a vrcholila v moderní synagoze, otevřené v roce 2000 na místě té, již nacisté před 75 lety do základů vypálili. Jako bonus si návštěvníci v podvečer vychutnali operu Giuseppe Verdiho Nabucco v Divadle F. X. Šaldy.

Vzpomínkového dne se vedle zástupců židovských obcí z celé republiky zúčastnili i předseda Senátu Parlamentu České republiky Milan Štěch spolu s místopředsedou senátu Přemyslem Sobotkou. Přijel také premiér Jiří Rusnok. Pietu si nenechali ujít ani primátorka Liberce Martina Rosenbergová, její náměstci Jiří Šolc a Kamil Jan Svoboda, a za Liberecký kraj pak hejtman Martin Půta s náměstkyní Zuzanou Kocumovou a radním Petrem Tulpou. Současně dorazili zástupci z osmi velvyslanectví v čele s JE Gary Korenem, velvyslancem Státu Izrael. Bohoslužbu v synagoze sloužil vrchní zemský a pražský rabín Efraim Karol Sidon. V památníku také předzpíval modlitbu Kadiš. A mezi hosty byl i zakladatel a bývalý dlouholetý ředitel televize Nova Vladimír Železný.

„Jsem poprvé v Liberci, poprvé v památníku a zdejší synagoze, a jsem nadšen,“ svěřil se izraelský velvyslanec JE Gary Koren, který absolvoval celý program, včetně operního představení v divadle. Připomněl, že při vypalování židovské synagogy nikdo chrám nehasil. Hasiči tehdy pouze hlídali, aby oheň nepřeskočil na sousední domy.

Hosté vzpomínkového setkání nemluvili jen o nutnosti si Křišťálovou noc a následný Hitlerův zvrácený pokus o vyhlazení celého židovského národa neustále připomínat. Poukazovali především na současné projevy rasismu a extrémismu. Zamýšleli se přitom nad tím, kde se vůbec podobné zlo rodí a jakou úrodnou půdu potřebuje k tomu, aby narostlo do tak obludných rozměrů jako v roce 1938 a v následujícím období druhé světové války.

„Kolik památníků, připomínek, dokumentů či svědectví bylo uloženo do lidské paměti, a přesto se odkrývají hromadné hroby v Bosně, staré jen 20 let, vypouštějí se v roce 2013 jedovaté plyny na bezbranné, zabíjejí se lidé jen proto, že jsou lidmi na nesprávném místě v nesprávnou dobu, a také se pořádají pogromy na Romy. To vše má dva atributy: za prvé na jménech obětí vůbec nezáleží, jsou pro vykonavatele bezejmenné, a za druhé se ono zlo páchá vždy ve jménu dobra a svaté myšlenky,“ zdůraznil Michal Hron, předseda Židovské obce Liberec.

Primátorka Liberce Martina Rosenbergová varovala před omylem, kterého bychom se mohli dopustit, kdybychom chápali události roku 1938 jako uzavřenou a neopakovatelnou historii, jež se nás už dnes netýká. *„Berme ji jako součást nás samých,“* řekla primátorka. *„Nebudme lhostejní. Nepodílejme se na šíření zloby a nenávisti. Nezhledíme nebezpečí rasové, národnostní, náboženské či sociální nenávisti. Pamatujme slov Václava Havla: Lhostejnost k druhým a lhostejnost k osudu celku je přesně tím, co otevírá dveře zlu,“* dodala.

Neorenesanční synagoga v Liberci, postavená v roce 1899, stávala severně od radnice a divadla. Její věž, vysoká 39 metrů, byla nejvýše sahající věží ve městě a stavba samotná byla jednou z jeho dominant. Synagoga padla za oběť antisemitské hysterii, když ji liberečtí Němci za Křišťálové noci z 9. na 10. listopadu 1938 vypálili.

„Dobový tisk například uvádí, že požár liberecké synagogy tehdy sledovaly tisíce německých obyvatel Liberce, kteří při tom jásali a provolávali protizidovská hesla. Na to nesmíme zapomínat, protože i tyto ostudné události patří k dějinám předválečných a poválečných česko-německých vztahů a měly by být pro nás i budoucí generace trvalým mementem,“ upozornil předseda senátu Milan Štěch.

Vzpomínkový den připravilo společně několik organizátorů – Liberecký kraj, statutární město Liberec, Federace židovských obcí ČR a Židovská obec Liberec. Jeho součástí se stala v synagoze také vernisáž výstavy fotografií a dokumentů, nazvané Zničené židovské památky severních Čech 1938 – 1989. Někdejší ředitelka Krajské vědecké knihovny Věra Vohlídalová vysvětlila, proč se od začátku stavby nové knihovny počítalo s tím, že její součástí bude i nová synagoga. Knihovna totiž vyrostla na místě Němci vypálené synagogy. Na vybudování této Stavby smíření, jak také bývá nazývána, přispělo vedle České republiky několik dalších zemí.

„Naší povinností, a nejen ústavních činitelů či komunálních politiků, je chránit naši svobodu a lidská práva, která byla v Evropě, kam opět patříme, v minulém století tak draze vykoupena. A stačí k tomu relativně málo – nebát se říci svůj názor a být připraven i třeba proti názorové většině si za ním stát. Je potřeba znovu a znovu mít toto na paměti a nepřipustit opakování situace, kdy pokojná a klidná většina společnosti se stane zajatcem militantního a na první pohled rozumného názoru, se všemi následky, které by taková situace mohla mít,“ poznamenal předseda Vlády České republiky Jiří Rusnok.

Místopředseda senátu Přemysl Sobotka připomněl, že Hitler a jeho lidé tehdy triumfovali s metodou drzosti zloděje, který pro zmatení davu křičí – chytte zloděje! *„U nás i v mnoha evropských zemích jsme dokonce často svědky toho, že naivita a slepota, která Evropu postihla v roce 1938, se mnohdy opakuje. Naše setkání chápou i jako projev odporu ke všem současným formám nesnášenlivosti a nenávisti vůči svobodomyslným lidem a základním principům demokracie,“* řekl.